

Dissertatio solennis de inflammatione ... / [Johann Jakob Marchand].

Contributors

Marchand, Johann Jakob, active 1695.
Berger, Johann Gottfried von, 1659-1736.
Universität Wittenberg.

Publication/Creation

Vitembergae : Typis Christiani Schrödteri, [1695]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/jx25wdvw>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

2. B. V.

DISSERTATIO SOLENNIS
DE
INFLAMMATIONE,

QUAM
DE SENTENTIA
GRATIOSI ORDINIS,

PRAESIDE
JO. GOTHOFREDO BERGERO,
D. Ordinis Medici Seniore, ac Pa-
thologiae Prof. Publ.

Præceptore summa observantia colendo,

PRO
LICENTIA
SUMMOS MEDICINAE HONORES
CONSEQUENDI,

P. P.

JO. JACOBUS MARCHAND,
Hanovienfis,

A. D. XXIV. JANUAR. A. clc lxc XCV.
HORIS ANTE ET POST MERIDIEM
SOLITIS.

VITEMBERGAE,
Typis CHRISTIANI SCHRÖDTERI, Acad. Typ.

DISSERTATIO SOLENNIS
DE
INFLAMMATIONE.

I.

 Quod morborum genus *Φλεγμονή* Græci, illud Latini Inflammationem dixerunt appellandum; quo autem jure utrumque rei nomen sit inditum, cuius judicandum, in primisq; illis relinquo disputandum, qui verborum vim, ac pondus, rerum indole, ac natura metiuntur. Nobis quidem suffecerit, nosse, nostra patrumque memoria (ne in antiquius procedam) universam Medicorum scholam iis nominibus intellexisse tumorem, tactui resistantem, immodici caloris, ruboris, doloris, ac pulsationis. Cujus cum varia sint, & diversa inter sese, pro partium affectarum discrimine, genera; ea quidem omnia justa serie, ordineque in præsentī persequi, nec nostri consilii ratio fert, neque instituti modus capit, cujus solum interest, quam vocamus, inflammationem strictim generatimq; considerari, rei accurate planeque pernoscendæ studiosis ad eos delegatis, qui in eam tradendi curam incubuerunt.

II.

Quod dum, successus propositi prosperos, lætūque cœpti eventum, a Deo immortalī sancte precatus,

catus, facere ingredior, excusanda mihi videtur antiquitas veneranda, cum ignara vitalis circuli, quo sanguis universum corpus rivulis calentibus perpetuo circumluit, effusio, quam pars desideret, accessione sanguinis suscipi gigni que inflammationem existimavit. Posteaquam enim sanguinis conversum in orbem cursum, quem jampridem intellexerat, atque amicis indicaverat *Paulus Sarpinus*, Venetus; multoque ante eum designaverat *Andreas Cesalpinus*, V. Peripat. *Quest. 4.* sed multis superior seculis *Nemesius*, Philosophus, & Episcopus, (*de natura hominis*,) agnoverat; neque jam olim princeps Medicorum, quod monumenta ingenii, ad posteros servata, produnt, omnino ignorasse poterat; ab *Harvejo* expositum, oculis cernere, ac manibus contingere licuit, adeo, ut nullus huic dubitationi locus amplius relinqueretur: id quidem omnibus satis fuit perspicuum, a pulsu cordis motum sanguinis pendere, eumque flumine quodam æquabili per arterias in corpus totum distribui, atque adeo largiori accessione unam tantum, alteramve partem irrigari minime posse; sed, si qua abundantia, vel incitatione vehementiore, affluant corporis succi, cunctas ejus partes eodem impetu debere obui. Potius mirari conveniat, in tanta Anatomies luce idem hodieque evenire, quod (ut apud V. CL. *Danielem Sennertum* est V. Med. Pract. 5.) sua jam ætate conqueustus est *Galenus*, ut non modo imperitæ hominum multitudini, sed ne ipsis quidem Medicis omnibus, cognita satis, perspectaque sit ejus morbi natura, & origo, quando sanguinem venosum potius, quam arteriosum, in porosaque partium substantia hærentem, & con-

& congestum accusant; atque adeo ad inveniendum discrimen, quod inter inflammationem, atque ecchymoma intercedit, explicandaque cuncta illius phaenomena, modo fermentationem peregrinam, & praeternaturalem, modo effervescentiam humorum, ex aëre, atque institutione sanguinis, & discessu, fugaque particularum spirituosarum, ac conflictu reliquiarum acrium, & acidarum, advocare coguntur. Quemadmodum apud *Franciscum de le Boe Sylvium*, cuius vestigiis haud ita pauci insistant, reperias. *I. Prax. Med. 40. §. 15.*

III.

Quæ quidem opinio inde potissimum extitisse videtur, quod, cum circuitiōnem sanguinis per anastomoses arteriarum, & venarum quarumlibet fieri, persuasum quibusdam esset; iidem, sanguinem oscula arteriarum inflammatione egredi, in partiumque substantia colligi, crederent. Quos tamen erroris arguerunt, qui sanguinem non tantum per anastomoses, quas praediximus, sed & per poros, ac meatus partium circumagi, existimarunt, veriti, ne partes illorum vasorum commissuris nutrimento fraudarentur. *Impeditur enim* (inquit *Isbrand. de Diemerbroeck, XI. Anat. corp. hum. 8.*) *per arterias copiosus sanguis, cujus bona quantitas per minimarum arteriolarum fines effluit in poros substantiae partium, ejusque ad nutritionem tantum apponitur cuique parti, quantum vel necesse, vel apponi, & assimilari aptum est: reliquum vero ulterius procedit, & biantia minimarum venarum, partibus inhaerentem, oscula subit, & sic ulterius progreditur ad majores venas.* Donec tandem alii de secretionis animalis negotio

gotio cogitare cœperunt, ac, desertis neglectisque, anastomosibus, contenderunt, inter fines utrorumq; vasorum interjectas esse fibras, & tubulos membranaceos, muscutorum, glandularum, & partium quarumvis ceterarum, per eosque sanguini ex summis arteriis in summas venas dari transitum. In quam sententiam, duce *Willisio*, *Exerc. de motu muscul.* *Stephanus Blancardus*, *Append. ad Anat. pract. sive Tr. nov. de circulat. per tubulos &c.* p. 305. tradit: *Sanguinis itaque per totum corpus periodum hocce modo firmiter statuimus esse; nempe cruorem ex arteriis per fibras, sive carnis, sive viscerum, aut partium membranosarum, ad venarum oscula terminari, iisque inferi, non secus, ac plurimi in renibus canaliculi uni caruncula renali inferuntur, atque terminantur. Per has igitur sanguis ex arteriis transiens continuo venis, ad cor revehendus, traditur. Quo factum est, ut sanguinem, intra hos tubulos, vel interstitia eorum, ad ostia venarum congestum, nec, quæ eat per eas, redeatve, habentem, inflammationis auctorem ferre, non dubitarent.. Atque ut eam a fuggillatione distinguarent, effervescentiam, ac fermentationem humorum, in societatem causæ adsciverunt.*

IV.

Hæc talia gravem veri speciem præ se ferunt, & permultis admodum probantur: lubrico tamen, atque infirmo munimento eadem insistere, facile existimaverit, quisquis animo cuncta reputarit. Scimus enim illas vasorum osculationes non minus esse confictas, quam fibras, arterias, & venas capillares intermedias, quibus *Blancardus* tam confidenter gloriatur. Quod enim ad argumenta, quæ in medi-

um attulit, ab ipsa, ut quidem ait, experientia depromta, attinet: res, vel me tacente, loquitur ipsa, musculum secundum ductum, seriemque fibrarum incisum, nisi læsum, tactumque fuerit vas sanguineum, sanguinem profundere haud posse. At vero eodem ex transverso secto, arteriæ pariter & venæ discindantur necesse est, atque adeo sanguis profluat; quem tamen ex fibris stillare, vix ægreque, mea quidem sententia, ei persuaseris, qui ejus rei fecerit periculum. Atque adeo cave, putes, injectum per arterias liquorem atrum, aliumve quendam, cruorem per fistulas carneas propellere, aut, quod *VVillisius* dicitur expertus, easdem colore suo inficere; cum nusquam, nisi in ipsis vasis, vel cruor, vel coloratus liquor, musculo ex transverso inciso, insipientibus appareat. Cujus quidem experimenti fraudes, ut cetera omittam, vel ex eo suspicemur licet, quod, utrum sanguis fibras carneas penitus subeat, an liquorem tantum, subtilem, sibi detractum, ipsis instillet, nullo adhuc certo indicio comperire se potuisse, posteriusque sibi probabilius videri, idem ille *VVillisius* ipse l. c. cogatur fateri. Id vero multo minus ex carnibus coctis, & calentibus adhuc, probari poterit. Fallitur enim *Blancardus*, quando *viginti, aut triginta fibras fasciculatim, sibi invicem conjunctas, atque ab aliis fasciculis tenui membrana duntaxat separatas, singulatim venarum epistomis inosculari l. c. scribit*; cum in carnibus, sive coctæ fuerint, sive crudæ, quoquo modo experiare, nihil deprehendere aliud queas, quam vasa minima, retis instar ex summis venis, summisque arteriis contexta, multiplicibus inter se ramulis communica-

nicare, & conjungi. Enimvero posset videri
cujusdam esse momenti, quod *Diemerbroeckius* l. c. ad-
hibet, argumentum: nisi, sanguinem ex arteriis per
substantiam partium in venas commeari, concesseri-
mus, viam non esse, qua intercus aqua in anasarca
per renes cum urina, vel per alvum reddi possit.
Verum quem non fugerit, aquam intercutem
malum corporis habitum sequi, atque in cacochy-
mia sanguinis, serosa potissimum, consistere, eaque
non solum vascula arteriarum, venarumque capil-
laria, quibus reticularis cutis contextus abundat,
(cum per interiores, easque majores arterias, humo-
res ceteri progrediantur) sed glandulas etiam, ac
poros cutis, atque adeo habitum corporis univer-
sum, inferciri; is vero, citra ejusmodi interstitio-
rum adminiculum, facile reperiet, quomodo facta
feri solutione in vasis, instauratoque sanguinis circu-
lo, aquæ in vascula cutis congestæ, tardiusque pro-
gredientes, per poros ejus, & renum, atque intesti-
norum ductus exprimi, atque exhauriri possint.

V.

Veruntamen libens largiar, id quod Britan-
nici magistri admonuerunt: quicquid in corpore
nostro inest solidi, id omne ex fibris aliter atque ali-
ter esse contextum, quarum meatus, quosdam velu-
ti tubulos, plantarum more, succus nutritius pera-
gret; in spatiis autem intermediis arteriæ, venæque
choreas suas ducant. Fibras vero, quibus v. g. mu-
sculi constant, vasis illis esse interjectas, & sanguini
progressioni, in orbem circumactæ, patefieri; id mihi
quidem nemo temere persvaserit, quando nec ra-
tio

tione, nec sensuum ministerio comprobari talis sententia unquam poterit. Quin potius crediderim, vasa omnia, sanguinem vehementia, connecti inter se ac copulari, ex summisq; arteriis, sine alterius interventu, venas summas sanguinem haurire, hasque pariter, & poros omnes, ductusque excretorios ex arteriis egredi, atque adeo arteriarum propagines esse, ac furculos. Quam in sententiæ partem mihi accedit Jo. Svammerdamius, Anatomes usu præstans; quem CL. Theodor. Craanius, tr. posthum. de homine p. 290. & 731. tradit, idem illud, (quod præcepimus modo) ac se ipsum sensisse, neque aliter potuisse illum suis experimentis, & microscopiis exquisite confectis, & incisione quamvis subtili, quidquam indagare aliud, quam venarum, ut idem ait, cum arteriis continuationem. Quorsum, ut cetera copiosæ commemorationis tædio omittam, non parum adjumenti affert experimentum illustris Bellini, (tr. de pulsib. p. 66.) cujus fide usque, summa quaque animalis vivi capillari arteria ex transverso incisa, sanguis omnis effluit, adeo ut brevi animal moriatur. Quod fieri sane haud posset, si sanguis in ipsam porosam, & cavernosam partium substantiam, effunderetur, per eamque deum in venas trajiceret. Quam vero rem cum graviter diligenterque persequatur CL. V. Archibaldus Pitcairnius, qui magna dignitate nuper admodum Lugduni Batavorum artem salutarem docuit, (diff. de motu sangv. per min. vas. §. 16.) ejusdem ore, linguaque hec loco uti, haud fuerit alienum: Ex his etiam deduco, (inquit) inter arteriam nascentem, & nascentem venam, nullum intercedere spatium, aut corpus, quod possit,

aut pro partium poris, interstitiisque, aut pro glandula haberi, nempe intra quod oscula arteria venaque seorsum biantia propendeant: nam in illud spatium corpusve effusus sanguis multo facilius undiquaque comprimeret, & ad mutuum contactum adigeret latera membranarum, vena osculum efformantium, quam posset in osculum illud subingredi, & sic non rediret sanguis ad cor per venas; redit autem, & per has quidem, quarum iccirco ostiola necessario sint arteriarum ostiolis conjuncta, atque continentia. Profecto, cum pori, sive partis, sive glandulae, primo arteriarum ostiolis occurrentes sint circuli, sive hi sint minores, sive majores circulo arteriae evanescentis, sunt tamen ei continenter adjuncti, & quoniam hi pori necessario sunt orificiis nascentium excretoriorum proxime adnati, decet vasa excretoria ramulis arteriarum annumerare; sicut vena nihil aliud sunt, quam eadem arteria flexu contrario cor versus replicata.

VI.

Quæ doctrinae ratio ad ingenium naturamque inflammationis, porro perspiciendam, permultum valebit. Nam causa huic proxima, ac continens, quam vocant, nulla verior assignari poterit alia, quam sanguis, in suo per minores arterias cursu impeditus, a novoque sanguine, continuo succedente, ad impetum, & vehementiorem in arterias impressionem exagitatus. Quo minus enim hoc sanguinis per venas motui demus crimini, mechanicae vetant leges; cum sciamus, ea vasa ex spatio angusto ad augustum, si a porta, quæ eo loci arteriae munus sustinet, discesseris, cuncta tendere, quique iisdem vehuntur, humores, in ampliores diffundi ductus, atque adeo

adeo locum sibi paratum invenire, nec vi sensibili in canales extrorsum niti posse. Contra quam arteriis accidit, quæ quia contrario modo a basi in verticem conicam abeunt, obstructioni pariter, & nisui, impetuique sanguinis, pulsu cordis advenienti, nec transitum invenientis, magis sunt expositæ. In quo nobiscum facit clarissimum Medicinæ lumen, hujusque Academiæ ornamentum illustre, Vir Generosus, & Magnificus, *Georgius Francus a Frankenau*, qui rationibus iisdem inductus, causam internam hæmorrhoidum, & hæmorrhagiarum aliarum in apertas arterias contra pervulgatam sententiam confert. *Not. ad Diff. elegant. de hæmorrhoid. VI.*

VII.

Ab hoc enim fonte proficiscuntur omnia omnino phænomena, ex quibus, inflammationem adesse, cognoscimus. Atque, ut a tumore commemorandi auspiciū sumam, efficitur ille, cum sanguis, qui pulsu cordis per arterias majores affertur, minores ramos, & apices arteriarum pervadere, atque adeo recipi a venis, & redire ad cor, quo solet circulo, non potest. Quare eadem cordis contentione, integro semper sanguine suffecto, arteriisque, minus perviis, incusso; has, necesse est, æque ac partes, quibus illæ adjacent, supra justam naturalemque molem efferri. Cum vero pro affectarum arteriarum capacitate, ac numero, magis minusve intumescere partes consueverint: errorem illorum animadvertas licet, ac iudices, qui tumorem ad inflammationis naturam negant pertinere, propterea quod erysipelas quædam inflammationis sit species, neque eo secius

tumorem, adeo in sensus incurrentem, non habeat. Nam omni omnino tumore erysipelas velle liberare, quid tandem sit aliud, quam experientiae quotidianae nulla ratione inductum, ac permotum reclamare? Levior autem hic tumor observatur, quia per exiles tantum, cutaneas, aut per partium aliarum superficiem disseminatas arteriolas, iter sanguinis impeditur; unde minus etiam partem distendi, & intumescere necesse est. Neque vero minus colligas, veteres nulla gravi, idoneaque subnixos causa, sanguinem a calore, vel dolore, ad partem affectam attrahi, vel majore vi ad partem unam apportari, voluisse: quando illa quidem humorum in parte accumulation, non ab uberiore sanguinis in partem unam accessione, ejusdemque attractione, sed ab obstructione arteriarum minorum, cursuque sanguinis impedito, pendet. Quo loco quemadmodum antiquitati, cujus plurima, & immortalia in nos merita extant, merito ignoscimus, quum sanguinis periculis nondum tam aperte ei innotuerit; ita haud scio satis, quo forte nomine sit excusandum, quive ab ecchymosi, & suffusione, distingui inflammatio possit, quando nostrae memoriae quidam in sanguinem, non arteriosum illum, sed venosum, aut arterias inter venasque insidentem, hanc culpam conferunt.

IIIX.

Eadem plane est doloris tensivi, ac pungentis, pulsantisque ratio. Cum enim sanguis fluxione naturali arterias, minus pervias, peragrarare nequit; ibi interceptus non cumulatur modo, & majus sibi spatium

tium exigit, sed etiam ad obstaculum provectus retroire cogitur, atque occurrens sanguini, perpetuo affluenti, inter duos contrarios motus veluti pressus, utriusque impetu disjicitur quaque versum, ac vehementius in tunicas arteriarum impellitur, & cum insolenti fibrarum distractione extrorsum eas urget, ac trudit. Unde necesse est, violentam arteriarum expansionem, & diastolen, sive pulsationem, cum sensus molestia exoriri. Hoc autem vehementior erit sensus, quo major sanguinis est impetus, quoque maiore copia liquidi elastici nervorum villi, ac partium affectarum, turgent, & distractioni, ac pressioni arteriarum fortius resistunt, minusve cedere possunt. Quemadmodum experimur, acerrimos esse dolores pleuræ, pericranii, membranarum cerebri, & ceterarum, quæ magis sunt extensæ, ossibusque affixæ. Ac cum illo sanguinis intra arterias resultu, & impetu, mutuoque particularum, in affluentes refusarum, nisu, major singulorum attritio, & motus perturbatus valde, ac vorticosus reddatur: non est mirandum, si sanguis intra conceptacula illa magis magisque incalasciat, atque a denso æstuantium particularum, veluti igniculorum, agmine, impulsuque, dolori, ardoris sensus concutienti, conjungatur, simulque rubedo per vasa pelluceat. Quippe cum pro certo sit habendum, partium non minus calorem, quam colorem, dissimilem a dissimili sanguinis motu pendere.

I X.

Neque obscura esse potest ratio, quamobrem febris individua sit inflammationis comes, in parti-

bus, quæ multis magnisque arteriis, quas copiosius sanguis perfluit, sunt instructæ. Cum enim inflammatio motus sanguinis, intra arterias præpediti, tumultuantisque quædam sit affectio; consequens profecto erit, ut, quicquid in sanguine crassius est, minusque mobile, ad illum arteriarum obicem subsistat; quod autem liquidum maxime, & calidum, igneumque vigorem habet, & vehementius agitur, partim obstructionum claustra perumpat, partim per laterales quosdam arteriarum ramulos eodem impetu, atque commotione vehementi, eademque continuata, exprimatur; ac per venarum tubos cor, vasaque pulmonum pervectum, totam sanguinis massam, atque adeo corpus tandem universum, eodem fervore, æstuque immodico conturbet. Ut dubitare liceat, annon febris cujusvis initio quædam arteriarum capillarium, plurium, pauciorumve, adsit obstructio, febresque plerasque continuas hujus illiusve visceris inflammatio excitet, ac foueat. Nam si dederis, sanguinem per omnia corporis vasa in orbem integre circumduci; is certe, quantumvis sit cacochymus, æstum talem, ac ebullitionem facile non concipiet; qui statim corrumpi incipit, & juxta particulas minimas non naturaliter agitari, quoties consveta illi, atque ab origine indita circumductio fuerit interrupta. Quæ quidem opinione hoc magis confirmor, quod multos videamus cacochymia quidem vexatos illos, nec tamen febricitantes; non paucos vero sanos, ac bene habentes, nulla mutatione in humorum diathesi facta, in febres implicari, motu in humoribus tantum naturali impedito, vitio potissimum vasorum, atque meatuum.

X.

Illud vero satis, opinor, perspicuum est, rem inflammationi subjectam, & sedem veluti arcemque mali, arterias esse; latiusque ejus vim patere, quam multorum fert opinio, eamque membra omnia, quæ quidem arteriis sint prædita, atque instructa, ipsaque adeo ossa complecti. Ut non possum non mirari, quæ fiat, ut cum clarissimo *Jac. Tappio, c. 6. Diff. de Princip. sens. s. int. funct. lesion.* quidam dubitare cœperint, possitne cerebrum inflammatione occupari. Præterquam enim quod usu frequentissimo perdoctus, ille ex veteri memoria, divinus *Hippocrates*, inflammationem in propria cerebri substantia clare proponit, ejusdemque illustria indicia, perite diligenterque dat, & curandæ præcepta tradit, *libro III. de morb. ineunte*; ipsa quoque ratio admonet, partium ceterarum maxime cerebrum inflammationem capere, propterea quod tot innumeris arteriarum, carotidum, & cervicalium, propaginibus, non solum per membranas, sed & per ipsum ejus corpus distributis, quasi rivulis circumcumfusus irrigatur; ac risu excipiendam esse illorum rationem, cerebrum propter mollietatem suam tumore vix posse efferri, existimantium, cum potius eadem de causa idem illud tumoris maxime sit capax, exemplo mollis pulmonum visceris, quod haud raro tumore ejusmodi incenso, & ardente corripitur.

XI.

Nolo autem omnem causarum seriem, quibus ille sanguinis in orbem motus, transitusque per arterias intercipitur, & quarum multæ omnino, variæque sunt

sunt, enumerare hoc loco; quippe cum omnes ad sanguinis, viarumque vitia commode satis possint revocari. Suapte culpa sanguinis motus per arterias minores sistitur; ubi vel abundantia, vel commotione vehementiore, vel crassitie visciditateque, aut coagulo, naturæ negotium faceffit. Ac copiam quidem, & redundantiam humorum, plerumque arguunt inflammationes, ex suppressis menstruis, hæmorrhoidibus, hæmorrhagiis narium, liquore genitali, expiratione corporis, & ceteris, si quæ sunt, evacuationibus, aut natura, aut consuetudine corpora levantibus, haud raro ortæ. Quo annuæ phlegtomix, atque sacrficationes pertinent, quibus affveti cum eas intermittunt, subinde inflammatione quadam solent corripì, quam tamen antevertere possunt, si matura sanguinis missione vasa depleantur. Id quod inde fieri credideris, quia a maiore collectorum humorum copia, quam quæ fluere cursu ordinario per vasa possit, & robur cordis debilitatur, & tono suo dejiciuntur arteriæ, atque contractioni fiunt impares, seseque non minus, quam venas, plus æquo comprimunt. Quibus causis, vel levissima occasione data, poterit fieri, ut ob quantitatem majorem, per anfractuosas præsertim, & magis pressas, ac impeditas arterias, sanguis segnius progressus, prementibus se invicem ejus particulis, id quod liquidius est, exprimat, crassisque subsistentibus ad capillamenta arteriarum, easdem infarciat, & sibi ipsi obicem ponat, atque inflammatoriam obstructionem pariat. Nec vero minus e nimis vehemente sanguinis incitatione, propter cita

tum cordis motum, atque contentionem acriorem, usu venire solet, ut præcipitante motu sanguis concitior in arterias irruens, cum omnis expedito itinere cunctos illarum minores ramulos trajicere nequeat, parte quadam sui crassiore ibi resistat, & subsequenti iter intercludat.

XII.

Pari modo sanguis lentescens atque viscidior, impedire potest, quo minus omnes arterias obeat. Enimvero quoad lentor, per sanguineam diffusam massam, meatus vasorum peragrat, atque ex angustis arteriarum in venarum tubos rejicitur, id quidem mali haud efficit. Quod si contigerit, ut contractus in sanguine lentor per arterias quasdam capillares difficulter provolvatur, & amisso tandem motu, iis in angustis infixus, abripi in venas nequeat, sed accumulatis aliis super alias particulis pituitæ specie subsidat, & agglutinetur, statumque sanguinis per illas arterias motum impediat; necesse omnino erit, eas arterias magis magisque a sanguine continuo affuso extrorsum trudi, & in tumorem ardentem pariter ac dolentem efferri. Quorsum coagulatio sanguinis spectare videtur, cum aut ab alieni mixtione, aut propriarum partium secessione, in grumos, & coeuntem massam abit, & viam sibi ipse, ac transitum per hos illosve venarum pulsatiliū, ac viscerum præsertim, ductus præcludit: Unde inflammationes, cum gravissimis conjunctæ symptomatis, cordis scilicet anxietatibus, tremoribus, palpitationibus, spirandi difficultate, deliquiis animi, deliriis, & spasmodicis, producuntur. Neque enim citra ingentem febrem

bre, atque periculosam, fieri interiorum inflammationes possunt: quum sint hæ febres, quæ interiores inflammationes consequi solent, omnium deterimæ, & maxime mortiferæ ut ipse *Galenus* affirmat *Lib. IV. Aph. Com. 55*. Quibus rebus præclaro argumento esse poterit sanguis pleuritico, & aliis ejusmodi inflammationibus laborantium, venis emissus; qui præterquam quod grumosis interdum exit, ac sæpe puncto temporis congelat, in summitate mucosum quodam lento, veluti crusta, albo plerumque, interdum livido, imo viridi quoque, & versicolore, obduci videtur. Nam rarum est, & notatu dignum, quod in febre summe maligna, quam nunquam sine inflammatione visceris cujusdam, etiamsi de dolore, non conquerantur ægri, videas, observavit *Sim. Pauli, digress. de febr. mal. p. 21*. Sanguinem detractum floridissimo colore apparuisse, sed adeo crassum, tenacem, lentum, ut vasa rotare, aut omnino invertere, fundo vasis suprema occupante, citra guttulæ dispendium licuerit. Idemque ipsa demortuorum cadavera confirmant, in quorum non præcordiis tantum, sed & hepate, & vasis ceteris, ipsoque corde, lentor ejusmodi viscidus, & compactus sæpe reperitur. Adeo, ut his rationibus permotus præcellens ingenio vir, *Marcellus Malpighius*, pleuritides ultra febrem acutam, non nisi polyposas concretiones esse in pulmonibus, existimet, *Tr. de polypo cord.* Quod ipsum *Th. Willisius* affirmat, cum, concretiones, ait polyposas in vasculorum pneumonicorum angustis frequentius hære, & turbando sanguinis cursum, dyspnoeam, pleuritidem, peripneumoniam, & rptione

nes vasorum, sputaque cruenta excitare, atq; adeo in partibus aliis affectus alios sæpenumero producere. *Pharm. Rat. p. ii. f. i.* Nec minus Clarissimus *Laurentius Bellini* præcipuam inflammationum interiarum causam in lentorem ejusmodi sanguinis, artiarum capillamenta occupantem, rejicit. *Tr. de febr. p. 371. & de Morb. pector. p. 643.* Quo pertinet exemplum viri pleuropneumonia maligna mortui, quod *Mart. Bogdanus* perscripsit ad *Th. Bartholinum Cent. IV. ep. ii.* Quin & in illis, qui epoto veneno, ac per febres malignas, pestilentes, ipsoque morbo pestifero, pereunt, non minus in vasis, quam corde, in polypos, & carosas, fibrosasq; concretiones interdum, interdum vero in rude coagulum duntaxat, grumosq; sive pseudopolypos, sanguinem concrefcere, intusq; in corpore inflammationes variarum partium, & anthraces, & exanthemata, qualia alias extrinsecus apparent, deprehendi, experientia testatur. Quemadmodum præter *Malpighium*, quem laudavimus, diligentissimus Anatomes cultor, *Volcherus Coiterus*, *obs. anat. & chir. p. 110.* *Sebastianus Pisinnius*, *ep. de cordis polypo, p. 125.* & *seq. Adr. Spigelius*, *l. i. de semitert. c. 4. seq. Corn. Gemma*, *descr. semitrit. pestil. Th. Bartholinus Cent. 3. ep. 2.* *Laurent. Gieseler*, *obs. de pest. 81.* *Diemerbræck. l. 4. de peste, hist. 5. memoriae prodiderunt.*

XIII.

Viarum autem vitia potissimum in soluta vasorum unitate, ut & compressionibus eorum, ac contractionibus, consistunt, utpote quibus meatus illorum, cavaque angustantur, humorumque derivationes, & motus per venarum pulsatilem ductus sistuntur. Ut minus necesse videatur, omnium eviden-

tium, & procatarcticarum causarum numerum inire, easque, suo quamque ordine, commemorare, quæ singulis diebus nobis ante oculos obverfantur. Ex his enim, quæ prædiximus, satis, opinor, perspicuum est, qua ratione caloris & frigoris excessus, atque eorum inprimis mutationes repentinæ, ac frigida, quævis, terror item panicus, & dolores acerbiores, non minus, quam injecta vincula, & admota partibus cum repellentia, quæ vocant, tum adstringentia alia; contusiones amplius, vulnera, erodentia, luxationes, fracturæ, exercitationes immoderatae, liquorumque ardentium usus immodicus, & causæ similes, laxando villos arteriarum, vel densando, contrahendo, ac solvendo, vel constipando, & comprimendo, obstruendoque poros, & coagulando, ac sistendo humores, aut immoderatus agitando, infarciendoque arterias, inflammationes excitare possint. Illud tamen prætereundum non est, perperam vulgo in inflammationis causis haberi omissam sanguinis ab inflictis vulneribus detractionem; quandoquidem sanguinis, cetera bene habentis, accessio obstructionem, ac inflammatoriam dispositionem, quæ de agimus, afferre nequit, nec sine damno sæpe, & diminutione virium educitur.

XIV.

Quare facile intellectu est, inflammationum aliam a causis interioribus, aliam ab externis proficisci; & inutilem esse ac supervacaneam divisionem ejus in legitimam, & spuriam, natum nempe in *Galen*i cerebro spurium nobilis ingenii foetum. Magis spectatu dignum est discrimen, quod a parte affecta duci-

ducitur; ex quo inflammatio alia interior, alia externa est, & rursus utraqve nomine generali exuta, speciale induit, denominatione a membri laborantis habitu petita. Quarum quidem quarundam etsi sæpenumero sit difficilis admodum cognitio, cum intra recessus viscerum, & vasorum absconditæ, inscientibus non raro medicis, ac nil minus, quam tale quid cogitantibus, homines e medio tollant: tamen diligenti omnium phænomenorum, ac præcipue actionum læsarum, consideratione, inprimisque ex iniquo calore, ac malignitate febris, in certiores earum notitiam licebit pervenire.

XV.

Indidem emergit Prognosis. Nam quo nobilius est membrum, & vasorum, sanguinem, atque elasticum, & nutritium liquorem vehentium, majori copia donatum, quoque graviora conjuncta symptomata; hoc gravior & periculosior censenda est hæc affectio, eoque citius acutorum more sua decurrit spatia, ac sæpe non tam dierum, quam horarum curriculo circumscribitur, ac finitur. Ut non immerito inflammationem tumorem dicere liceat, cujus celeres sunt mutationes. Is autem morbus, nisi repente hominem extinguat, alium atque alium exitum habet. Aut enim latente materiæ resolutione finitur, quæ probanda omnino est, fitque, cum, divisa in minores portiunculas obstruente materia, extrusaque e finibus arteriarum in ductus venarum, naturalis sanguinis circuitus parti restituitur: Aut in suppurationem vertit, cum ruptis, aut sectis, aut exesis arteriarum apicibus, pars quidem sanguinis

in suos alveos redit; pars vero extra vasa intra fibras subsistit, ex quarum erosis staminibus exsudans lymphæ cum nutricao nervorum succo in purulentam materiam, atque abscessum convertitur. Qui quidem salutaris sæpe est, partibus præcipue externis, & carnofis, e quibus pus sine noxa facile excluditur; interdum tamen exitiosus, atque mortifer, præcipue interioribus partibus, atque visceribus. Nonnunquam vero inflammatio, mala potissimum curatione expressis tenuioribus, atque mobilibus particulis, & concretis constipatisque crassis, & ficcioribus, in durum, ac scirrhum vertit tumorem; quod vero minus probandum est: Aut cessante vitali influxu, & ad putredinem vergentibus humoribus interceptis, plane in gangrænam degenerat, quam plerumque affectæ partis, vel corporis totius in exitus consequitur. Atque hæc causa esse videtur, quamobrem inflammationibus interioribus, & febribus malignis laborantes, subinde sudore quodam frigido madeant, ac cadaverosum sæpe foetorem, tanquam signum clam invalescentis *νεκρώσεως*, & vivum jam sensim computrescere hominem, aliquot ante mortem diebus exspirent, illorum more, qui gangræna sphaceloque pereunt.

XVI.

In Curatione autem caput est, ut vitalis circulus sanguinis, transitusque ex arteriis in venas restitatur. Quod ut bene feliciterque eveniat, cum pro variis causarum, & partium laborantium indicis, varia proponenda sint remedia: Nos generalem duntaxat curandi rationem hoc loco sequemur, quam
tuto

tuto quis tenere possit, dummodo singulari quovis casu alia, atque alia adjiciat, quæ vel causæ, vel membri affecti natura, atque conditio suadere videatur.

XVII.

Ac cum a venæ incisione multi curandi auspiciū petant, nolim eque eam plane refellere, siquidem vires ægroti ferant, eaque copia affluant corporis succi, & usque eò aucti sint, ut vasa nimium oppleant; cum ceteroqui vix quicquam ab ea expectandum sit. Multus quidem fuit in explicanda revulsoria, quam vocant, venæ sectione Clarissimus *Bellini*, ac *t. c.* existimat, detractō sanguine per venam lateris oppositi, ab eodem trunco venientem, minorem illius copiam in partem laborantem fluere, & minore etiam velocitate, quam per oppositam, ex qua sanguis ducitur, atque adeo diminuta sanguinis copia, locum contractioni arteriarum concedi, & per eam cieri in motum particulas obstruentes, abripique ab affluente sanguine, atque in venas traduci facilius posse. Verum si animo reputemus, eo tantum articulo temporis, quo vena est aperta, impetum sanguinis, a quo tamen solutio obstructionis expectanda, aliquantulum remittere, unaque cum sanguine misso insignem virium jacturam fieri, ac diminuto vitali elatere, reliquos humores ad lentescendum, ut ait *Willisius*, ac concretionem pronos, facilius coire, atque adeo obstructionem inflammatoriam potius augere, tantum abest, ut eamolvere valeant; aliter fortasse sentiemus, præsertim cum cogitemus, inflammationes plerasque interiores,

res, & illas præcipue, quæ præcordia occupant, febres acutas, malique moris comites habere. Mihi semper præceptum putabo, quod *Hippocrates* dixit, de diet. in acutis. *In morbis acutis sanguinem detrahes, si vehemens fuerit morbus, & agroti ætate florente fuerint, & viribus valuerint.* Vires enim in his plerumque vehementer languent, quibus ceteroquin ad morbi solutionem validissimis opus esset, nullo modo venæ sectione dissipandis. Quam vero inconfidèrate agant, qui, temperandi æstus febrilis causa, vasa deplent, inde fortasse apparet, quod idem sæpe a sanguinis missione augeatur, & ingravescat, in pejusque res ægri ruere observentur. Recte enim, si unquam, dixisse videtur, *Job. Bapt. Helmontius*: *Tantum sanguinis missionem refrigerare, quantum de calido vitali furatur.* Ac si quando, extra plenitudinis casum, referatur illa saluti fuisse inflammationi, indeque convaluisse ægros; certe, quos illa non peremit, sorte servati dicendi. Vereor enim, ut quis tot (si ullum omnino vidit) proferre possit, qui sanguinis missione fuerint sanati, quot, ea adhibita, emori quotidie videmus. Sicuti ergo in expellendis febribus ancipitem, incertumque exitum habet larga frigida potio, quæ æstum restinguat, ac leniat; contra, quam *Georg. Hornius* existimat, in *arca Mos. p. 124.* cum plurima exempla extent hominum interemtorum, qui eadem curandi viam institerunt: ita non minus timendum ab incisione venæ, temperandi æstus causa adhibita, qua calor non tam immoderatus, & qui febrilis putatur, quam vitalis, minuitur & dissipatur. *Hippocratem* certe, & antiquissimos medicos, in

mittendo sanguine tam audaces non fuisse, ac multi nostræ ætatis solent, qui sæpe cum sanguine vitam adiungunt, libri & monumenta eorum, in unum collecta volumen, uniusque attributa Hippocrati, posteritati relictæ, loquuntur. Ex recentioribus autem, ut omittam *Helmontium*, *Francisc. Sylvium*, *Dan. Ludovicum*, *Robert. Boyleum*, aliosque multos, qui pleuritides, aliarumque partium inflammationes, posthabita omni venæ sectione, solis remediis sudoriferis, ac dissolventibus, tempestive exhibitis, sæpius cito, & felicissime sustulerunt; nuper admodum doctissimus vir, *Lucas Tozzi*, Neapolitanus, *Comment. in Aph. Hipp. L. I. aph. 3.* ita tradit: Si experientiam appellent, quæ plurimos per phlebotomiam sanatos fateantur; testes ex adverso ipse, multos me annos medicinam facitasse, & in *Xenodochio Parthenopæo D. M. A.* centenos, & millenos brevi curasse, sine ulla sanguinis evacuatione: licet phrenitide, pleurisi, angina, hepatide, hæmoptoe, erysipelate, omnisque generis febribus, fuerint correpti; ut proinde jam in prostratulo sit, quamlibet posse agrotationem cito, tutoque curari, absque ulla sanguinis effusione; & si aliquando illa locum habeat, in sanis potius, & in athleticis, plethoricisque corporibus, ad plenitudinem minuendam, juxta mentem Hippocratis commendanda, ne in inmedicabiles agrotationes incidant, & suffocationis periculum incurrant.

XIIII.

Quamobrem nisi plenitudo negotium naturæ accessat, viriumque robur permiserit, non temere illum vitæ fontem aperiamus, sed ad ipsam potius inflammationis causam convertamus animum, utpote quæ, tanquam radice morbi, præcisa, sympto-

mata inde pullulantia, veluti fructus morboſi, ſuaſſe ſponte exareſcunt. Atque adeo maxima medicinae ſpes in diaphoreticis, ac diſſolventibus ſanguinem, ponenda erit, quia ignota ſunt meliora, quibus neceſſaria humorum diviſio augeri, ac vitalis circulus inſtaurari poſſit. Quorum quidem pleraque ſale acri, plus minus temperato, ac ſulphureo, tenuique, ac volatili, vel fixo pollent; alia vero metallica ſunt, & figura ſua, motuque magis conſtanti vim dividendi humores viſcoſos, atterendique plexum fibrarum, & ſales acidos, coaguli nonnunquam fabros, corrigendi, evehendique egregiam habent. Inter multa laudaffe ſuffecerit ſales vol. ſanguinis. hum. vel cervini, cornu cervi, eboris, offium cap. luc. piſc. viperar. aliosque animantium, nec minus illum ſalis ammon. fuliginis, & tartari; eosque ſiccos, vel liquidos, quos ſpiritus appellant. Quo accedunt, quæ ſalibus illis abundant, cornu cervi, ebur, ac utriusque gelatina, offa cap. lucii piſc. dentes equi marin. caſtor. apr. unicorn. marin. mater perlar. teſt. oſtrear. lap. bez. or. & occ. lap. cancr. percar. ſangu. hirc. priap. cet. cerv. tauri. Cerebri orcae, ſive ſpermatis ceti, quod vocant, uſus in diſſolvendo lacte, ſanguineque coagulato, eſt pervulgatus. Eodem pertinent plantæ variæ ſcorbuticæ, ac bezoardicæ dictæ, acres & amaræ, & ex iis paratæ aquæ, eſſentiæ, & ſpiritus theriacales, ac bezoardici, tinctur. bez. atque mixt. ſimpl. cum & ſine camphora; quæ quippe cuncta coagula humorum diſſolvunt, ac impellunt. E ſolium familia, inprimis antimoniatæ, ac cinnabarinæ hic eminent. Virtutes enim antimon. diaphore.

bez. mineral. simpl. ac compos. nec non cinnab. nat. & antimon. fugere neminem possunt. Quamquam de præparatis antimoniatis notari referat, eorum magnam vim a nitro, in poris illorum incluso, pendere, idque in præparandis diligenter observandum esse, cum ceteroquin in calcem fere indissolubilem abeant. Nam de nitratis, nitro puro, fixo, antimoniato, & vitriolato, sive arcano duplicato, vel potius triplicato, notum satis est, ea fluxionem sanguinis permultum augere, ac æstum, & fervorem temperare. Eodem salium quorumvis lixivorum, & vegetabilium genere, virtutes referimus. Neque prætereundus medicinæ ex papavere, quod erraticum, sive rhæas appellatur, confectæ usus, siquidem vi humores attenuandi insigni gaudet. Ipsum opium, ex artis lege correctum, & præparatum, resolvens, & sudoriferum optimum esse, & in pleuritide feliciter nonnunquam adhiberi, laudatus a nobis Nobilis Britannus, *de util. philos. experim. Exerc. V. cap. 18.* testis est. Ex quibus quidem remediis facile convenientissima quæque seligi, & aliæ atque aliæ formulæ confici, crebroque usu adhiberi poterunt, ut in sudorem blandum corpus solvatur. Quo liquida potionis forma admodum conducit, ex aquis stillat. fl. sambuc. card. bened. scorzon. galeg. scabios. & similibus, diluentibus humores corporis, quibus sicca, ac liquida quævis misceri prudenter, pro indicationum varietate, licebit. Neque dissuaserim potum, Thee calidum, cum vim addere remediis possit, quibus vehiculi loco inservit.

XIX.

Quod ad Topica attinet, inepte, ac imprudenter agunt, qui aditum sanguinis ad partem incensam intercludere parant, cum id, nisi cum damno, exitioque partis, fieri nullo modo possit, & fundamento infirme substructo omnis hæc doctrina, & ratio medendi inædificetur. Itaque facessant hinc intercipientia, ut vocant, ac repellentia remedia, quæ meatus vasorum occludendo, cruoremque impactum magis incrassando, atque adeo moram addendo humoribus, plus damni, & periculi, quam solatii afferre solent, ac citra rationem, quod dedecori sit medico, qui ad salutem instaurationemque humanæ incolumitatis omnia unice referre debet, adhibentur. Illorum autem vicem, remotis quidem impedimentis externis, a quibus vasorum ductibus læsio quædam inferitur, suppleant, quæ cursum sanguinis mature restituant, vel, si id fieri minus possit, nec tuto effici, materiam, impactam parti, ac infixam, exteriora versus cedere cogant. Priori scopo convenient dissolventia, decocta nempe herbarum, partim discutientium, bryoniæ, calaminthæ, chamædryos, salviæ, mellissæ, origani, absinthii, lauri; partim emollientium, chamæmeli, mercurial. meliloti &c. Egregius sæpe est usus spiritus vini, simpl. & camphorati, si præsertim spiritui lumbricorum permisceatur. Multis auxilio fuit epithema, a Jo. Zuvelffero Pharm. Reg. p. m. 91. in omnibus inflammationibus externis, ad gangrænam etiam inclinantibus, commendatum, quod linteolo duplici, vel triplici, in eo calide madefacto, sæpius bene applicari potest. Profuerint quoque suffi-

fuffitus & lavamenta, a *Jo. Muys Pr. Chir. rat. Dec. II. obs. 7.* laudata. His fere fimilia, & fofus ex plantis aromaticis, ac difcutientibus, in aqua vinoque coctis, paratos, addito ufus tempore fpiritu vini, *Fr. Sylvius Prax. L. I. c. 40.* fuadet, qvi adeatur. Divinus Senex in dolore lateris fomenta calida laudat l.c. eaque humida; qvem in finem aquam calidam in utre, vel vefica commendat; aut fpongiam mollem, & magnam, ex aqua calida expreffam; vel ficca, fal, aut milium torrefactum, in facculis lineis lateri admotum. Qvalia fomenta adhuc vulgi ufute-runtur, fæpeque amplis compofitionibus præftant. Qvemadmodum de lacte, inprimis calido, cui flores chamomill. vel fambuci incocti, vefica bubula excepto, notum eft. Qvosdam fola aqua fl. fambuci, calide applicata, levavit, quæ quidem efficacior fuerit, fi ea lapis medicamentofus folvatur. Inter emplaftra de fpermate ceti dictum, ac de meliloto, ut & diaphoreticum, ordinem ducunt. Suppurationem vero promovent, quæ molliunt, & laxant, ac fomentis fuis, atque blanditiis humores colligunt, & evocant. Sufficere autem pauca poffunt, quorum quædam jam commemorata funt. In quorum cenfum cooptentur decoctiones ex rad. alth. fol. malv. melilot. branc. urf. fl. chamæm. fambuc. fem. lin. fœn. gr. caric. pingv. farin. fabar. ex aqua, vel cerevis. tenui, aut fero lactis, fofus, aut cataplafmatis calidi, fæpius renovandi forma. Ufu contrita funt empl. de melilot. diachyl. fimpl. & aliquando cum gumm. Ea, vero cuncta circumfpecte adhibenda funt. Eft enim, cum diffolventia temperata fortioribus, ficca humi-

dis, emollientia, & maturantia discutientibus, utraque conjuncta, emplastica ceteris, prævalent; de quibus ordine dicere hoc loco nil attinet, cum de inflammatione generatim solum agere constituerim.

XX.

Neque vero Diætæ præcepta ample copioseque tradi necesse erit, cum pro indicationum dissimilitudine ea præscribenda sit. Purus autem & temperatus aer maxime proderit, cum victu potuque tenui, ex aqua hordei, & brodio carniū, jusculisque viperinis, ut & pullorum, gallinarum, & caponum, quibus diaphoretica temperata, in primisque gelatina C. C. addi, utile erit. Opera etiam danda, ut bono animo simus, & somno vires reficiamus, excretionisque, ac exspiratio præsertim corporis, vigeant. Ille extremum error coarguendus est, quo ducti existimant vulgo, excitatis fonticulis in opposita corporis parte, homines inflammationis, aut tumorum similium, periculo expositos, eos morbos præcavere posse. Nullum enim intercedit singulare commercium inter membra illa opposita, neque etiam pus manans e fonticulo e longinquis partibus venit, sed succus partis nutriticius est, mutatus in incrementum ipso in fonticulo. Quare non injuria sagacissimus Hippocratis interpres, Prosp. Martianus, Annot. in L. de humid. s. liquid. us. p. 121. enumeratis damnis, quæ putre hoc remedium consequi solent, subjungit: *De illis vero mentionem facere nefas est, quibusmodi cauteria pro tuenda valetudine agris consuluntur digni potius, qui a civitate expellantur, quam confutentur*

Dum enim sanis corporibus novos ductus pro excrementorum expurgatione constituunt, non solum humano generi officiant, sed impietatem quandam in summum architectum committunt, tacite illi imponentes, quippe qui in hominis constitutione necessarias expurgationes ignoraverit, aut sufficientes vias accommodare non potuerit.

Accessio.

FEBrium intermittentium tutissimum pariter & fortissimum remedium est cortex Peruvianus, cujus usum qui principio illarum dissuadent, ægrosque febre aliquandiu vexandos censent ante, quam illum adhibeant, nil plus sapiunt iis, qui hydropis, febres illas excipientis, culpam in eundem conferunt. Nam satis præclara suarum virium exempla prodidit in debellandis, non solum novis, cœptisque febribus, sed etiam inveteratis, iisque cum œdematosis pedum tumoribus, & aqua intercute, febre collecta, conjunctis, itemque continuis ipsis, nulla omnino vomitione, aut fan-

sanguinis missione, aliave exinanitione sensibili adhibita, quarum aliam atque aliam, interdum quidem necessariam, sæpiusculæ autem inutilem, ac perniciosam existima- verim. Nec vero minus rationi concilia- tur eadem corticis efficacia, cum vis non minor aperiens, ac divellens, & dissipans in minima lentorem febrilem, quam corrobo- rans in eo insit; secus, atque opinantur, qui obstructions inde, febres duplicatas, & cachexias metuunt, naturæ tanti re-
medii, ac usus, indolisque
febrium ignari.

S. D. G.

Ignes nosse bonum est, inflamma-
tosque recessus,
Cum medicam anhelans postu-
lat æger opem.
Promptam appone manum miseris,
Doctissime MARCHAND,
Solamen cunctis pone refrige-
rium.

Honoribus medicis Nobilif-
simi Dni Lti extempora-
neo voto accineb.

Phil.Lud.Hannekenius,D.
h. t. Acad. Rector.

Flamma dedit Vitam, cum pectora prima Pro-
metheus
Lustraret facula, & vivida membra daret.
E Flam.

Flamma dedit mortem, Phaethon temerarius ausu
Cum vellet mundo lumina ferre novo.

Mors cum Vita ovo, ceu Flamma, creatur eo-
dem,

Diversis prodest moribus, atqve nocet.

Saepius hinc aegris nocet Inflammatio multis,

Sed laudem aeternam nunc Tibi, AMICE,
parit.

Nobilissimo Dn. CANDIDATO

Φιλοφιλίας ένεκα
f.

GEORGIUS FRANCUS de FRAN-
KENAV, S. Pal. Caes. Comes; Con-
sil. & Archiat. ac h. t. Facult. Med.
Decanus.

Dum TE multiplices plausus comitan-
tur euntem,

Rebus fausta tuis ominor ipse simul

Ac veluti cernam felicitis tempora vitae,

Impleri penitus, gaudeo, vota PA-
TRIS.

PRAESES

Sac

SAcra peregisti nostræ CLARISSIME MAR-
CHAND

Artis, ad augustum finem metamque laborum
Pergis, & ingrederis cum plausu, & fidere fau-
sto:

Id docet Insignis Doctrina parata labore
Omnibus & monstrat, dum pulpita publica scan-
dis.

Inde TIBI, quos inde cupis prensare, laborum
Nemo negat fructûs; Omnes sed quæque precati
Optima felicem vitam praxinque secundam!

H.

*Nobilissimo Dn. CANDIDATO
Honores summos Virtute
& Doctrina paratos gratu-
latur*

Christianus Vater, D.
Prof. Publ.

Mercator studio sollerti currit ad Indos
Vt varias merces colligat atque ve-
hat;

Non Syrtes curat, non imbres atque furores
Æolios, mortem spernit, & æqvor arat.

Tu, Mercatori similis, Clarissime MARCHAND,
Pæonias merces nocte dieque paras.

Merci-

Mercibus ecce Tuis prostant nunc nundinae ho-
norum

Vendere nunc poterit, qui bene cautus e-
mit.

ευνοίας ένεκα
f.

D. Georgius Frider. Francus
de Frankenau.

PRæmia sic aufers exhausto digna labore,
Amplificasque gravi nomen honore tuum.

*Nobilissimo LICENTIATO, Fautori suo
honoratissimo, honores ingenii virtuti-
bus dignos, quo potest observantia stu-
dio, gratulatur*

Henr. Augustus Jacobi,
Med. Stud.

TEr fausto repetas patrias sub fidere sedes,
DELICIAE salvis sis, miserisque SALUS.

*CANDIDATUM CL, Civem, & Ami-
cum suum, omnibus humanitatis officii
conjunctissimum, confectis studiorum
rationibus, ex Academico contubernio
discedentem, quibus potuit, omnibus
prosecutus est*

Jo. Lud. Greg. Lebrün
Med. Stud.